geofoxx
milieu expertise

Nader onderzoek huismus en gebouwbewonende vleermuizen

Schansbaan 75 te Bergen op Zoom

zinnig!

Nader onderzoek huismus en gebouwbewonende vleermuizen

Schansbaan 75 te Bergen op Zoom

Opdrachtgever
Provincie Noord-Brabant
De heer J. Hegmans
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Adviesbureau
Geofoxx
Jules Verneweg 21-15
Postbus 2205
5001 CE TILBURG
013 - 458 21 61

Auteur
A. Pralle

Paraaf:

Controle / vrijgave
R. Packbier

Paraaf:

Status
Versie 1
Datum
29 januari 2025
Projectnummer
20230715/IFRE
Documentkenmerk
20230715_b1RAP

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**		**1**
	1.1	Kwaliteitsborging	1
2	**Resultaten vooronderzoek**		**2**
	2.1	Locatiebeschrijving	2
	2.2	Ontwikkeling/activiteiten	3
	2.3	Invloedsfeer activiteiten	3
	2.4	Voorgaand ecologisch onderzoek	4
	2.5	Omgevingscheck	4
3	**Nader onderzoek huismus**		**5**
	3.1	Soortinformatie	5
	3.2	Onderzoeksmethode	6
	3.3	Resultaten	6
4	**Nader onderzoek vleermuizen**		**8**
	4.1	Soortinformatie vleermuizen	8
	4.2	Onderzoeksmethode	9
	4.3	Resultaten	10
5	**Overige waarnemingen**		**14**
6	**Interpretatie**		**15**
	6.1	Vleermuizen	15
	6.2	Overige soorten	16
7	**Samenvatting, conclusies en aanbevelingen**		**17**
	7.1	Samenvatting Conclusies	17
	7.2	Overige Aanbevelingen	18

Bijlagen

1	Schadelijke handelingen
2	Overzichtskaart bevindingen

1 Inleiding

In opdracht van Provincie Noord-Brabant heeft Geofoxx, als onafhankelijk adviesbureau[1] , een nader onderzoek huismus en gebouwbewonende vleermuizen uitgevoerd op de locatie Schansbaan 75 te Bergen op Zoom.

De aanleiding voor het uitvoeren van een nader onderzoek zijn de resultaten van de reeds uitgevoerde quickscan flora en fauna (Geofoxx, kenmerk: 20230715_a1RAP, d.d. september 2024). Initiatiefnemer is voornemens om enkele opstallen op het erf op te slopen

Het doel van het nader onderzoek is:
1. Het vaststellen van de aanwezigheid van jaarrond beschermende nestplaatsen en functie van het gebied voor huismussen;
2. Het vaststellen van de aanwezigheid van jaarrond beschermende nestplaatsen en functie van het gebied voor gebouwbewonende vleermuizen;
3. Een effectbeoordeling uit te voeren van de voorgenomen werkzaamheden op de soorten genoemd onder '1' en '2'.

De resultaten van dit nader onderzoek worden in dit rapport gepresenteerd. In de navolgende hoofdstukken 2 t/m 4 worden de resultaten van het vooronderzoek en het nader onderzoek besproken. In hoofdstuk 5 zijn overige waarnemingen van de locatiebezoeken opgenomen. In hoofdstuk 6 zijn de resultaten samengevat en zijn aanbevelingen opgenomen voor het vervolg.

Het wettelijk kader en schadelijke handelingen zijn opgenomen in bijlagen 1.

1.1 Kwaliteitsborging

Geofoxx is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens hun gedragscode. De personen die de werkzaamheden hebben uitgevoerd en/of verwerkt, zijn allen door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen verrichte werkzaamheden. Onderhevige onderzoek is, zolang er geen ecologisch relevante wijzigingen zijn uitgevoerd, drie jaar geldig.

[1] *De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.*

2 Resultaten vooronderzoek

2.1 Locatiebeschrijving

De locatie ligt ten noordoosten van het stadscentrum van Bergen op Zoom in de Provincie Noord-Brabant. De onderzoekslocatie betreft een bebouwd terrein met een woonhuis, enkele stallen en een voersilo.

Ten westen van het plangebied is natuurgebied (Bergse heide) gelegen. Aangrenzend aan het perceel liggen een weg (de Schansbaan) en agrarische percelen.

De locatiegegevens zijn beschreven in tabel 2.1. De situering van het plangebied is weergegeven in afbeelding 2.1. De blauwe contour betreft het plangebied.

Tabel 2.1: **Locatiegegevens**

locatie		
Straat	:	Schansbaan
Gemeente	:	Bergen op Zoom
Kadastrale gegevens	:	Bergen op Zoom, Sectie: L, Nummer: 681 (bouwblok), 78, 79 en 615
Oppervlakte locatie	:	Ca. 10.000 m^2

Afbeelding 2.1: Luchtfoto. Plangebied ligt binnen de contour. Bron: PDOK.

De bebouwing staat in figuur 2.2 aangegeven met daarop de opstallen genummerd. In tabel 2.1 staan de opstallen en bijbehorende relevante informatie beschreven.

Tabel 2.1: Bebouwing binnen het plangebied (bron: Bagviewer en locatiebezoek).

Nr.	Type	Huidige functie	Bouwjaar	Ecologisch relevante informatie	Foto nr: Bijlage 1
1	Woonhuis	Woonhuis	1978	Het woonhuis heeft een pannendak met overhangende pannen bij de nok en diverse stootvoegen in het pand.	1, 3
2	Werktuigen-loods / werkplaats	Leegstaand	1986	Bevat geen openingen, dakbedekking van golfplaten	2, 4
3	Koeienstal	Leegstaand	1986	Bevat enkele openingen, maar geen spouwmuur, dakbedekking van golfplaten	2, 5, 6, 8
4	Voersilo	Leegstaand	onbekend	--	5, 7

Figuur 2.2: Luchtfoto met de opstallen op de locatie. Bron: PDOK

2.2 Ontwikkeling/activiteiten

De geplande ruimtelijke ingreep kan negatieve gevolgen hebben voor de actuele natuurwaarden van het plangebied. De werkzaamheden bestaan uit de geplande sloop van de opstallen (bebouwing nummers 2 t/m 4 in figuur 2.2) en de voorgenomen herontwikkeling van het terrein. Het woonhuis (nummer 1, figuur 2.2) blijft (voorlopig) behouden.

2.3 Invloedsfeer activiteiten

Activiteiten kunnen een negatieve invloed hebben op beschermde (plant- en dier)soorten én beschermde natuurgebieden, zowel binnen als buiten het onderzoeksgebied. Dit kunnen invloeden zijn van tijdelijke of permanente aard. Dit wordt gezien als de invloedsfeer van de activiteiten.

Mogelijke invloeden van tijdelijke aard zijn:
- verstoring van rust- en voortplantingsplaatsen door geluid, stof en trillingen;
- verstoring van verblijfsplaats door het tijdelijk verwijderen van gemeentelijk groen.

Mogelijke invloeden van permanente aard zijn:
- het aantasten of vernielen van jaarrond beschermde vaste rust- of voortplantingsplaatsen en/of jaarrond beschermde nesten;
- de aantasting van de kwaliteit van het leefgebied met als gevolg het verdwijnen van soorten;
- het verspreiden van invasieve exoten naar locaties buiten het plangebied.

Effectbeoordeling
Gezien de aard van de werkzaamheden (sloop stallen) en geplande natuurontwikkeling op de locatie, is er geen aanleiding om te veronderstellen dat beschermde soorten en/ of- waarden buiten het onderzoeksgebied op een negatieve manier worden beïnvloed. Wel kan aangenomen worden dat eventuele nestbroeders die in bomen nestelen op of nabij het plangebied verstoord kunnen worden door de sloopwerkzaamheden. Hierdoor zijn de aangrenzende nesten aan het plangebied ook meengenomen in onderhavige onderzoek.

2.4 Voorgaand ecologisch onderzoek

Quickscan flora en fauna
Op 11 augustus 2023 is door N. Vermeer op deze locatie een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Geofoxx, 20230715_a1RAP). Tijdens het veldbezoek werd nader onderzoek noodzakelijk geacht voor de volgende soorten: huismus en gebouwbewonende vleermuizen.

2.5 Omgevingscheck

Het onderzoeksgebied ligt in een bos- en graslandrijke omgeving grenzend aan het Natuurnetwerk Noord-Brabant in het zuidwesten (Bergse heide). Verder is de locatie volledig omsloten door landelijk gebied. Op een afstand van circa 300 meter ten westen van de locatie is de Randweg Oost gelegen. Tussen de randweg en de onderzoekslocatie is een manege met paardenstallen gesitueerd. Verder komen in de omgeving kleine bedrijven (vermoedelijk voormalige boerderijen) en agrarische bedrijven, gecombineerd met woonhuizen voor.

Gebiedsbescherming
De ligging van de projectlocatie locatie ten opzichte van de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland staat in tabel 2.1 weergegeven.

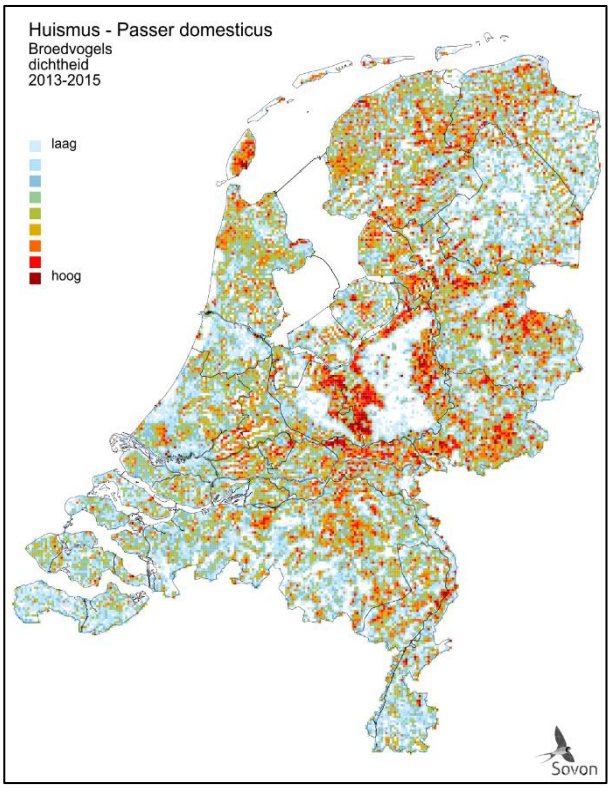
Tabel 2.3: Afstand studiegebied tot beschermde gebieden.

Beschermd gebied	Afstand
Natura 2000-gebied: " Brabantse Wal "	2,8 kilometer ten zuiden van de onderzoekslocatie
Natuurnetwerk Nederland	10 meter van perceelgrens (overzijde Schansbaan)

3 Nader onderzoek huismus

3.1 Soortinformatie

Populatie landelijk
Rond 2020 bestond de broedpopulatie van huismussen uit 600.000 tot 1.000.000 individuen in Nederland (bron: SOVON.nl). De soort staat op de rode lijst als 'gevoelig' aangeduid (rode lijst vogels, MLNV). Dit is voornamelijk vanwege het verdwijnen van groen in woonwijken, waardoor de voedselbeschikbaarheid afneemt. Daarnaast zorgen veranderingen in de bouw ervoor dat de nestgelegenheid afneemt. Nesten van huismus zijn jaarrond beschermd onder de Omgevingswet. Er zijn verschillende categorieën jaarrond beschermde nesten. De huismus valt onder categorie 2: 'Zeer plaatstrouwe koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden of afhankelijk van bebouwing of biotoop.'

Figuur 3.1: De verspreiding van de huismus tussen 2013 en 2015. Bron: Sovon.

Habitat en ecologie
Het habitat van de huismus bestaat uit een rommelige menselijke omgeving met struikgewas, schuren, gemorst graan en zo verder. Dit komt het meest voor in dorpen en oudere buitenwijken met rommelige tuinen. De huismus voedt zich met zaden, granen, insecten, brood, bessen, pinda's en vetbollen. Ze zijn sterk afhankelijk van de mens en wat deze hem biedt. Het zijn sociale dieren en bijna alle activiteiten worden in groepsverband uitgevoerd.

Huismussen zijn echte standvogels en bevinden zich meestal niet verder dan enkele honderden meters van de broedplaats. In tegenstelling tot veel andere vogels zijn huismussen niet rond zonsopkomst actief aan het zingen. Juist rond 1 a 2 uur na zonsopkomst begint de zangactiviteit. Wat tegen het eind van de ochtend weer afneemt.

De broedtijd is doorgaans van april tot en met augustus, maar afhankelijk van de weersomstandigheden kan er in maart ook al gebroed worden. De nestbouw start in maart en tijdens het broedseizoen wordt er continu aan het nest gebouwd. Het nest wordt ook als slaapplaats gebruikt. De broedperiode duurt gemiddeld 13 dagen en na nog eens 14 a 16 dagen vliegen de jongen uit. Na het uitvliegen worden de jongen nog ongeveer 2 weken door hun ouders gevoed. Op huismussen wordt door diverse roofvogels gejaagd. Hierdoor is het voor de huismussen populatie van belang om meerdere succesvolle broedsels per jaar te hebben. Tijdens strenge koude periodes wordt het nest ook in de winter gebruikt om te overnachten. De soort broed verspreid over heel Nederland (zie figuur 3.1) en is gebonden aan gebouwen. De soort kom zowel in woonwijken als op boerenerven voor.

Op basis hiervan is de gevoeligste periode de broedtijd van maart tot en met september. Een minder gevoelige periode is september tot en met november. De andere gevoelige periodes zijn koude periodes, deze komen het meest voor tussen december en februari.

3.2 Onderzoeksmethode

Het veldonderzoek is uitgevoerd conform het huismussen protocol en omvat twee bezoeken in de periode april – juni (kennisdocument huismus, BIJ12; soortinventarisatie protocol, NGB). Door waarnemingen van territoriumroep en nest-indicerend gedrag in deze periode kan bepaald worden of er een territorium en nesten aanwezig zijn. De bezoeken hebben plaatsgevonden bij geschikte weersomstandigheden gedurende minimaal 1 uur. Er zit minimaal 10 dagen tussen het eerste en laatste bezoek. De werkzaamheden zijn uitgevoerd door N. Vermeer, werkzaam als ecoloog bij Geofoxx.

3.3 Resultaten

Veldonderzoek

Tijdens de quickscan is vastgesteld dat er geschikte gaten en kieren in de opstallen aanwezig zijn die door huismussen gebruikt kunnen worden om een nestplaats onder te bezetten. Tijdens de bezoeken zijn vooral waarnemingen van geschikte locaties gedaan ten zuiden van het perceel. Bij het laatste bezoek zijn er drie verblijfsplaatsen aangetroffen welke onderdeel vormt van de kolonie die aanwezig is bij het buurperceel. De waarnemingen die betrekking hebben op de huismus zijn vermeld in tabel 3.1 en figuur 3.2. tijdens de andere onderzoeken is nog een enkele keer een huismus binnen het onderzoeksgebied aangetroffen, echter zijn geen nieuwe verblijfsplaatsen aangetroffen.

Tabel 3.1: Locatie bezoeken en de bevindingen met betrekking tot de huismus

Nr.	Omschrijving	Datum	Begin- en eindtijd	Weers-omstandigheden	Uitkomsten
0	Quickscan	11-08-2023	ochtend	n.v.t.	In de heg van het buurperceel zijn meer dan 10 huismussen waargenomen. Binnen het plangebied zijn locaties waargenomen waar de huismus zich kan bevinden.
1	1ste ronde nader onderzoek huismus	23-04-2023	18:51- 19:51	10°C, 100% bewolkt, droog, ZW2 bft	Binnen het plangebied zijn een tweetal huismussen waargenomen. Eentje vertoonde territoriaal gedrag op de nok van de woning vermoedelijk zit er een huismusverblijf in het woonhuis. Daarnaast zijn veel waarnemingen gedaan van huismussen op het buurperceel.
2	2de ronde nader onderzoek huismus	07-05-2024	08:30- 09:30	13°C, 75% bewolkt, droog, N2 bft	Er zijn binnen het plangebied vier paar huismussen waargenomen in het woonhuis: één onder de dakrand aan de voorzijde van het gebouw. Aan de achterzijde van het gebouw zijn twee nesten onder de dakpannen waargenomen. De huismussen maken gebruik van de boom voor het plangebied als rustplaats en op de schoorsteen is territoriaal gezang waargenomen.

Figuur 3.2: Luchtfoto met daarop de waarnemingen.

4 Nader onderzoek vleermuizen

4.1 Soortinformatie vleermuizen

Vleermuizen komen in uiteenlopende landschapstypen en habitats voor. De meeste soorten zijn hoofdzakelijk 's nachts actief en maken op verschillende manieren gebruik van bomen, gebouwen en groenstructuren. Functies die deze landschappelijke elementen vervullen zijn:

- Zomerverblijfplaats
- Kraamverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats
- (essentieel) foerageergebied

Om deze functies in beeld te krijgen moet er in verschillende periodes van het jaar en tijden van de dag geïnventariseerd worden. De werkwijze en onderzoeksmethoden zijn vastgelegd in het Vleermuisprotocol 2021. Deze gestandaardiseerde methode is opgesteld en wordt geëvalueerd door de brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus (NGB) in samenwerking met de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Op basis van de gebiedskenmerken en de quickscan wordt er onderzoek uitgevoerd naar de volgende soorten (bron: www.zoogdiervereniging.nl):

- **Gewone dwergvleermuis**
  Gewone dwergvleermuizen jagen in de beschutting van opgaande elementen in groene bebouwde omgeving, langs kanalen, vaarten, in tuinen en parken met vijvers, in lanen en tussen boomkruinen. Waterpartijen en beschutte oevers zijn favoriet als jachtgebied. Ze vangen een breed spectrum aan veelal kleinere prooien uit de lucht en pakken dat wat voorhanden is.
  (Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. De groepsgroottes lopen uiteen van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd dieren. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatsgebonden, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Ze jagen hoofdzakelijk binnen een straal van 2-5 km van de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren.
  In de bebouwde kom zijn de baltsvluchten van roepende mannetjes in hun territorium in de herfst gemakkelijk op te sporen. De paarverblijven in spleten in en om gebouwen zijn echter moeilijker te identificeren. Aanwezigheid van paarlocaties kan een indicatie zijn van mogelijke winterverblijven. Daarnaast kan tijdens de zomer en het begin van de paarperiode zwermgedrag worden waargenomen bij complexen die in gebruik worden genomen voor overwintering door grote groepen dieren.

- **Ruige dwergvleermuis**
  Ruige dwergvleermuizen hebben doorgaans dezelfde jachtgebieden en zomerverblijfsplaatsen als gewone dwergvleermuizen, waar deze soorten verschillen zijn bij het paar en winter gedrag.

  Mannetjes maken tijdens het paarseizoen territoriale geluiden vanuit de paarverblijfsplaatsen (vaak gevonden onder daklijsten en betimmeringen, maar ook in boomholtes). In de winter hebben ruige dwergvleermuizen een sterke seizoenstrek waarbij dieren afstanden van 2000 km afleggen vanuit midden- en oost- Europa om te overwinteren (o.a. in Nederland) De winterverblijfsplaatsen zijn te vinden in gebouwen, maar ook in houtstapels en boomholtes. Vaak wordt bij vorst de huizen opgezocht.

- **Laatvlieger**
  De laatvlieger jaagt boven open tot halfopen landschap, vooral in de beschutting van

opgaande elementen zoals bosranden, heggen en lanen. De laatvlieger vliegt meestal op enige afstand van de vegetatie boven (vochtige) graslanden en weilanden, langs kanalen en vaarten, in tuinen en in parken met vijvers.
Kraamkolonies komen voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. Solitaire mannetjes worden soms achter vensterluiken gevonden. In de paartijd (september-oktober) worden vergelijkbare verblijven gebruikt. Er worden dan ook kleine groepjes laatvliegers op plaatsen gevonden waar ze in de zomer niet zaten. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Soms wordt één huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt. De jachtgebieden liggen in een straal van 1 tot 5 km (zelden meer) rondom de kolonie.
In de winter zoeken laatvliegers nauwe en relatief droge plaatsen op zoals spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders en soms ook kieren dicht bij de ingang van grotten.

- **Gewone grootoorvleermuis**
  De gewone grootoorvleermuis gebruikt zeer uiteenlopende soorten verblijfplaatsen. Ze worden in de zomer aangetroffen op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, in holten en spleten in bomen en in nest- en vleermuiskasten. Ze vormen meestal groepen van 5 tot 25 dieren, en in uitzonderingen tot 80 dieren. Deze uitzonderingen gebruiken in kleine groepjes verspreid een groot aantal verblijfplaatsen naast elkaar. Ze verhuizen vaak. De gewone grootoorvleermuis jaagt dicht bij de vegetatie waarbij ze de prooi direct van de vegetatie af halen. Gewone grootoorvleermuizen vangen diverse relatief grote, vaak dag-actieve of niet-vliegende prooien, zoals dagpauwogen, langpootmuggen, spinnen, kevers, schietmoten, vliegen, rupsen, steekmuggen en oorwormen. Grote prooien worden meegenomen naar een hangplaats en daar opgegeten.

Uit de quickscan flora en fauna blijkt dat het niet noodzakelijk is om onderzoek te doen naar andere vleermuissoorten.

4.2 Onderzoeksmethode

Het veldonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuizenprotocol 2021 en de desbetreffende kennisdocumenten. Het omvat drie bezoeken in de periode mei – juni en twee bezoeken in de periode augustus - september (bronnen: kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12; kennisdocument ruige dwergvleermuis, BIJ12; vleermuizenprotocol 2021, NGB). Iedere ronde is door minimaal 2 personen uitgevoerd. Op deze wijze is ervoor gezorgd dat er een compleet beeld van het gebied is verkregen en wordt voldaan aan de gestelde eisen uit het vleermuisprotocol met betrekking tot de zichtbaarheid van het onderzoeksgebied.

De opstallen zijn omgeven door gangpaden en grasvelden waar vanuit het vleermuisonderzoek wordt uitgevoerd. Vanuit deze paden zijn alle in- en uitvliegopeningen goed te overzien en zijn er geen elementen die gedeeltes van de stallen van het zicht onttrekken.

Bij de inventarisatie is gestreefd naar een periode die volgens het vleermuisprotocol 2021 optimaal is. Soms kan het gebeuren dat er door onvoorziene omstandigheden (bijvoorbeeld het weer) afgeweken wordt van de oorspronkelijke planning. Er is altijd gezocht naar een moment dat de inventarisatieomstandigheden voor vleermuizen optimaal zijn. Er is ten aller tijden meer dan het aantal tussendagen tussen twee ronden zoals in het protocol wordt voorgeschreven gehanteerd.

- **Zomer- en kraamverblijven**

Omdat uit ervaring is gebleken dat in buitengebieden vleermuizen soms al voor zonsondergang kunnen uitvliegen, zorgen de veldwerkers er altijd voor om een kwartier voor zonsondergang op de locatie aanwezig te zijn. Dit biedt tevens de mogelijkheid om het gebouw voor aanvang nog eens grondig te inspecteren.

- **Paarverblijven**

Voor het inventariseren van de paarverblijven en baltsterritoria wordt er door het kennisdocument aanbevolen om een uur na zonsondergang te beginnen. Uit eerdere bezoeken is gebleken dat de ruige dwergvleermuizen soms twee uur na zonsondergang sociale geluiden laten horen. Zorgvuldigheidshalve is er daarom voor gekozen om de onderzoeken naar de paarterritoria later dan minimaal vereist in het vleermuisprotocol 2021 aan te vangen.

Apparatuur

De veldonderzoek vindt plaats met behulp van batdetectors. Deze zetten de voor de mens onhoorbare sonargeluiden om naar klanken en ritmes die de onderzoekers ze in staat stellen de vleermuizen op soortniveau te determineren. Er is gebruik gemaakt van de Pettersson M500 en Pettersson D240x batdetectors. Deze detectors worden in de hand meegenomen terwijl de onderzoeker visueel de activiteit en de mogelijke in-en uitvliegopeningen in de gaten houdt. Het voordeel van de Pettersson M500 is dat deze tevens de sonargeluiden grafisch weergeeft en ook opgenomen kunnen worden indien er twijfel ontstaat of er mogelijk veel omgevingsgeluid in het veld aanwezig is. Bij geval van twijfel kunnen derhalve achteraf de waarnemingen worden geanalyseerd. Op deze wijze wordt er ruim voldaan aan de eisen uit het vleermuisprotocol voor wat betreft het onderdeel ‘geluidsopnamen’.

4.3 Resultaten

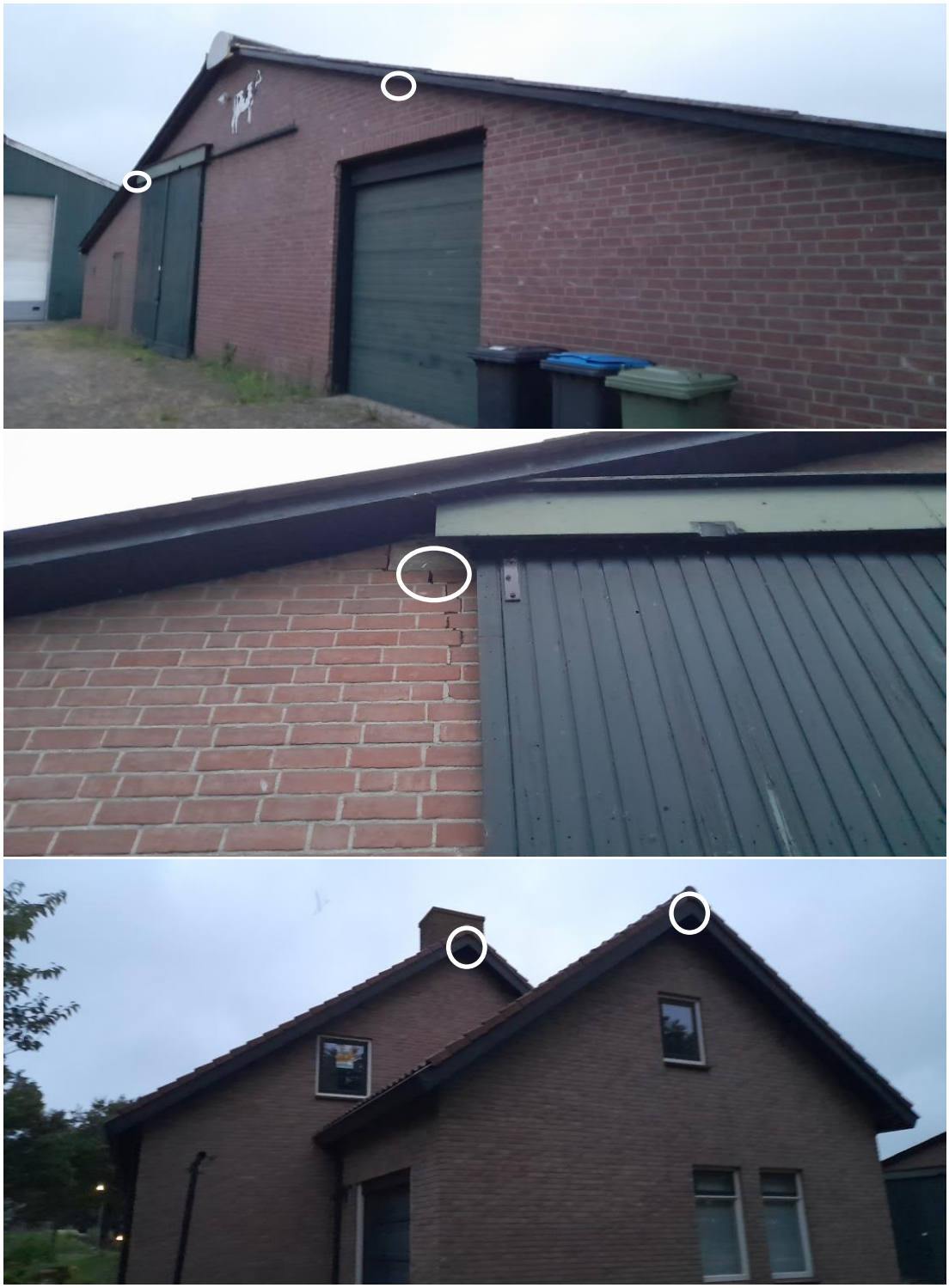
De inventarisatie heeft plaatsgevonden in 2023 (paarverblijf) in de maanden augustus tot en met september en in 2024 (zomer- en kraamverblijf) in de maanden juni tot en met juli. In tabel 4.1 (navolgende pagina) zijn de inventarisatiedata en omstandigheden opgenomen. In figuur 4.2 en 4.3 zijn de locaties en foto’s van de waarnemingen weergegeven.

Tabel 4.1: Resultaten vleermuisonderzoek

Nr.	Omschrijving	Datum	Begin en eindtijd	Weers-Omstandigheden	Uitkomsten
0	Quickscan	11-08-2023	ochtend	n.v.t.	Binnen het plangebied zijn locaties waargenomen waar gebouwbewonende vleermuizen zich kunnen vestigen.
1	Paarverblijf	29-08-2023	22:18-00:18	10°C, droog, 0 % bewolkt, z1 bft	Bij de woning is een gewone dwergvleermuis aangetroffen die sociaal gedrag vertoonde rondom de nok van de woning.
2	Paarverblijf	19-09-2023	21:00-23:00	17°C, droog, 0 % bewolkt, 2 bft	Een gewone dwergvleermuis vertoonde territoriaal gedrag rondom de nok van de woning (oostzijde, zelfde locatie als de vorige keer).
3	Zomer- en kraamverblijf	15-06-2024	21:59-00:35	15°C, droog, 50 % bewolkt, ZW 3 bft; om 22;20 max 5 minuten zeer lichte regen	Van 22:14 tot 22:39 3 foeragerende rosse vleermuizen nabij en boven het plangebied, rest van de avond sporadisch overvliegend. Om 22:23 is een uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen vanonder de dakrand ter hoogte van de voordeur. De hele avond is een gewone dwergvleermuis foeragerend waargenomen. Daarnaast zijn een overvliegende ruige dwergvleermuis en laatvlieger gehoord. Rond 23:30 was sprake van sociaal geroep van meerdere gewone dwergvleermuizen ter hoogte van de Schansbaan.
4	Zomer- en kraamverblijf	10-07-2024	21:55-00:30	18°C, droog, 100 % bewolkt, ZW 2 bft	Om 22:10 is een uitvliegende gewone dwergvleermuis uit de stal waargenomen. Vanaf 22:15 zijn meerdere (5+) gewone dwergvleermuizen langs de bomenrij vliegend waargenomen. Mogelijk zijn 2 gewone dwergvleermuizen uit het woonhuis uitgevlogen. Langs de stal en bomenrij is een vliegroute aanwezig. Ook vliegen de vleermuizen veelvuldig rondom de boom in de voortuin en rondom het woonhuis. Na 22:20 zijn een rosse vleermuis en laatvlieger overvliegend waargenomen.
5	Zomer- en kraamverblijf	23-07-2024	02:50-06:00	19°C, droog, 100 % bewolkt, ZW 2 bft; zeer lichte regen 04:32-04:55.	Rond 04:00 zijn een foeragerende laatvlieger en ruige dwergvleermuis waargenomen. De hele ochtend waren foeragerende dwergvleermuizen binnen het plangebied aanwezig waarbij ook sociaal gedrag is waargenomen. Vanaf 04:07 tot ten minste 04:30 is één gewone dwergvleermuis aan de binnenplaats zijde van de stal waargenomen die rond vloog. Ban 05:30 - 05:45 vloog één gewone dwergvleermuis in de stootvoeg naast de staldeur aan de binnenplaats. Circa 10 vleermuizen vlogen in een opening in de dakrand van de stal. Minimaal 7 gewone dwergvleermuizen zijn in de lage nok van het woonhuis (tussen de nokpan en het dakbeschot) en minimaal 5 in de nok van het hoofdgebouw (tussen het dakbeschot en de muur) ingevlogen.

Figuur 4.1: de waarnemingen aangegeven op kaart: de locatie van de vliegroutes en aangetroffen verblijfplaatsen (zomer & kraamperiode) van de gewone dwergvleermuizen.

Figuur 4.2: de locatie van de invliegende gewone dwergvleermuizen.

5 Overige waarnemingen

Verder zijn er tijdens de diverse veldbezoeken nog verscheidene waarnemingen gedaan van overvliegende en foeragerende vleermuizen. Langs de Schansbaan en enkele keren binnen de onderzoekslocatie zijn rosse vleermuizen waargenomen. Verder zijn incidenteel waarnemingen van de ruige dwergvleermuis en laatvlieger gedaan.

Alle overige waarnemingen zijn vermeld in tabel 5.1.

Tabel 5.1: Locatie bezoeken en de bevindingen met betrekking tot alle overige waarnemingen

Nr.	Omschrijving	Datum	Begin en eindtijd	Weers-Omstandigheden	Uitkomsten
0	Quickscan	11-08-2023	ochtend	n.v.t.	Huismussen (10+ in heg buurperceel) bezemkruiskruid, vink (3+), stad/rotsduif, boerenzwaluw (5+) en buizerd waargenomen.
2	2de huismusonderzoek	07-05-2024	08:30- 09:30	13°C, 75% bewolkt, droog, N2 bft	Overvliegende vogels nabij het plangebied: spreeuw, kauw, wilde eend, canadese gans. Daarnaast zijn de winterkoning en huismus gehoord en de stadsduif, boerenzwaluw en ekster binnen het plangebied gezien. Het vogelhuis aan de binnenplaats is in gebruik door een pimpelmees. In het dak zijn verder een spreeuwennest en een boomkruiper nestplaats aangetroffen.
3	1de zomer- en paarverblijfronde vleermuis	15-06-2024	21:59-00:05	15°C, droog, 50 % bewolkt, ZW 3 bft; om 22;20 max 5 minuten zeer lichte regen	Rondom de stal waren twee konijnen aanwezig. Deze vluchtte weg richting de omliggende akkers.

6 Interpretatie

6.1 Huismus

Binnen het plangebied zijn drie nestplaats van een huismus aangetroffen onder het dak van de woning. Daarmee zijn de nesten aanwezig binnen de bebouwing die behouden blijft binnen de huidige plannen. De heg op het buurtperceel maakt vermoedelijk onderdeel uit van het essentieel groen van de huismus.

6.2 Vleermuizen

6.2.1 Foerageergebieden, migratie-, en vliegroutes

Tijdens de zomer- en paarrondes zijn met name gewone dwergvleermuizen de hele avond foeragerend waargenomen rondom de boomkronen en langs de bebouwing binnen de onderzoekslocatie. Het ging hierbij om enkele individuen (circa 5). Overige vleermuissoorten (laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis) zijn slechts incidenteel en overvliegend waargenomen. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het essentieel foerageergebied van deze overige soorten. Het is zeer aannemelijk dat het verblijf van de rosse vleermuizen zich in het bosperceel ten zuiden van de Schansbaan bevindt.

De bomenrij langs de oprit, de losstaande boom in de voortuin en bomen langs de Schansbaan vormen een belangrijke netwerk van vliegroutes voor de gewone dwergvleermuis en (enkel de bomen langs de Schansbaan) voor de rosse vleermuis. Echter omdat de werkzaamheden alleen plaatsvinden aan de stallen, zullen de gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden voor de vliegroutes binnen het gebied minimaal zijn. Structuren zoals bomenrijen zullen niet worden aangetast door de geplande werkzaamheden. De werkzaamheden hebben hierop dus geen effect.

6.2.2 Verblijfplaatsen

Gewone dwergvleermuis
De meeste waarnemingen tijdens de veldbezoeken zijn van de gewone dwergvleermuis. De dieren zijn foeragerend waargenomen. De meeste activiteit werd geconstateerd langs de bomen langs de oprit en in de voortuin.

Tijdens de paarverblijfronden is er een mogelijke (tijdelijke) paarverblijfplaats vastgesteld in de nok van het woonhuis. De vleermuis vertoonde territoriaal gedrag en binding met dit deel van het gebouw. Tijdens het eerste zomerbezoek werd rond het gebouw hetzelfde waargenomen. Ook in de directe omgeving van het studiegebied, met name nabij de Schansbaan, werd sociaal gedrag geobserveerd.

Tijdens de zomer- en kraamverblijfplaatsronden werd binding met de nok van het woonhuis en de stal waargenomen. Tijdens de ochtendronde zijn circa 10 gewone dwergvleermuizen in een opening in de dakrand van de stal en minimaal 7 gewone dwergvleermuizen in de nok van het bijgebouw (tussen de nokpan en het dakbeschot) en minimaal 5 in de nok van het hoofdgebouw (tussen het dakbeschot en de muur) ingevlogen.

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de woning binnen het paarterritorium van een gewone dwergvleermuis valt en de stal dient als zomer- en kraamverblijfplaatsen. Samengevat:

- Twee kraamverblijfplaatsen (in het woonhuis en de stal)
- Twee zomerverblijfplaatsen (in het woonhuis en de stal)
- 1 paarverblijfplaats in de nok van het woonhuis, deze gebruikt dezelfde ingang als een kraamverblijf

Er zijn geen aanwijzingen dat het gebouw als winterverblijf wordt gebruikt.

Overige vleermuizen
De ruige dwergvleermuis en de laatvlieger zijn slechts enkele keren kortstondig waargenomen. De gewone grootoorvleermuis is binnen het plangebied niet aangetroffen. Het onderzoeksgebied speelt geen rol van betekenis als essentieel foerageergebied of als verblijflocatie voor deze soorten. Samengevat:

- Geen kraamverblijfplaatsen
- Geen zomerverblijfplaatsen
- Geen paarverblijfplaats

6.3 Overige soorten

6.3.1 Aangetroffen vogels met jaarrond beschermd nest

Het vogelhuisje aan de binnenplaats zijde van het woonhuis was tijdens het broedseizoen (7 mei 2024) in gebruik door een pimpelmees[2]. In het dak zijn verder een spreeuwennest[3] en een boomkruiper[4] nestplaats aangetroffen. De locaties zijn aangegeven op de tekening in bijlage 2.

6.3.2 Overig

Er zijn geen overige soorten waargenomen waar actie voor noodzakelijk is.

[2] Soort met een jaarrond beschermd nest categorie 5.
[3] Soort met een jaarrond beschermd nest categorie 5.
[4] Soort met een jaarrond beschermd nest categorie 5.

7 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

In opdracht van Provincie Noord-Brabant heeft Geofoxx, als onafhankelijk adviesbureau[5] , een nader onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen en de huismus uitgevoerd op de locatie Schansbaan 75 te Bergen op Zoom.

De aanleiding voor het uitvoeren van een nader onderzoek zijn de resultaten van de reeds uitgevoerde quickscan flora en fauna (20230715_a1RAP, d.d. september 2024).

Het doel van het nader onderzoek is:

1. Het vaststellen van de aanwezigheid van jaarrond beschermende nestplaatsen en functie van het gebied voor huismussen;
2. Het vaststellen van de aanwezigheid van jaarrond beschermende nestplaatsen en functie van het gebied voor gebouwbewonende vleermuizen;
3. Een effectbeoordeling uit te voeren van de voorgenomen werkzaamheden op de soorten genoemd onder '1' en '2'.

7.1 Samenvatting conclusies

Er zijn een kraam- en een zomerverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de stal en paar-, kraam- en zomerverblijfplaatsen in het woonhuis. Huismusnesten en nesten van overige vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest zijn enkel in het woonhuis aangetroffen. Er wordt vooralsnog vanuit gegaan dat het woonhuis behouden blijft en enkel de stallen gesloopt zullen worden.

Voor de gewone dwergvleermuis zal de geplande ingreep (sloop van de stallen) leiden tot een flora- en fauna activiteit. Om deze werkzaamheden doorgang te laten vinden dient er een vergunningsaanvraag uitgevoerd te worden.

Onderwerp		**Resultaat en interpretatie**	**Conclusie**
Huismus		Er zijn drie verblijfsplaatsen aangetroffen binnen het woonhuis. Deze opstal blijft behouden.	Er dienen maatregelen genomen te worden om verstoring te voorkomen.
Gewone dwergvleermuis	Verblijfsplaats	Er zijn één kraam- en zomerverblijfsplaats in de koeienstal aangetroffen en twee kraam- en zomerverblijfplaatsen in het woonhuis.	Vergunning is noodzakelijk
	Vliegroute	Er zijn twee duidelijke vliegroutes in het onderzoeksgebied aangetroffen.	Er dienen maatregelen genomen te worden om verstoring te voorkomen.
	Paarterritorium	Het woonhuis maakt onderdeel uit van het paarterritorium van één gewone dwergvleermuis. Mogelijk met verblijfplaats in de nok van het woonhuis.	Er dienen maatregelen genomen te worden om verstoring te voorkomen.
Overige soorten	Broedvogels	Binnen het plangebied zijn enkele broedvogels aangetroffen	Werk buiten het broedseizoen of maak de locatie voor het broedseizoen ongeschikt voor broedvogels

\

[5] *De opdrachtgever en terreineigenaar zijn geen zuster- of moederbedrijf en komen niet uit de eigen organisatie zodat de onafhankelijkheid van het onderzoek is gewaarborgd.*

7.2 Overige Aanbevelingen

In het onderzoekgebied zijn geen overige beschermde (of zeer zeldzame) soorten aangetroffen waar tijdens de werkzaamheden rekening mee gehouden moet worden. Voor de overige soorten dient geen vergunning voor een flora en fauna activiteit te worden verkregen. Desondanks wordt het navolgende wel aanbevolen om te voldoen aan de omgevingswet.

Specifieke zorgplicht
Voor alle soorten, beschermd of niet, geldt ten allen tijde de specifieke zorgplicht. In de nieuwe Omgevingswet wordt gevraagd de zorgplicht concreet uit te werken (Bal art. 11.27). Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de specifieke zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;
- Na zonsondergang wordt het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk beperkt en wordt uitstraling van licht naar de omgeving voorkomen;
- Als er nabij vegetatie of watergangen gewerkt moet worden, wordt er één richting op gewerkt, zodat kleine dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben om te vluchten;
- Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt alleen gebruik gemaakt van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten en beschadiging van hun leefgebied voorkomen;
- Indien de werkzaamheden gedurende langere tijd stil liggen, dan dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden (opnieuw) geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.

NNN en Natura 2000-gebied
In verband met de aanwezigheid van de NNN op zeer korte afstand van de te slopen panden en te realiseren woning, wordt aanbevolen om tijdens de werkzaamheden afdoende rekening te houden met de aanwezigheid van NNN. Enkele aandachtspunten daarbij zijn:
- voorkomen van nachtelijk gebruik van bouwlampen;
- voorkomen van grote verstoring (bijvoorbeeld heien) in het broedseizoen;
- voorkomen van verstoring door rekening houden met aan- en afvoerroutes;
- voorkomen van beschadiging van beschermde elementen zoals houtwallen binnen NNN.

Broedseizoen
Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van broedvogels wordt grotendeels voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen van 15 maart tot 15 juli uit te voeren. Indien de werkzaamheden uitgevoerd worden op het moment dat er geen broedgevallen (meer) aanwezig zijn (en geen jaarrond beschermde nesten), is overtreding van de wet niet aan de orde.

Kap van bomen
Indien bomen gekapt worden, dient op basis van gemeentelijk beleid bepaald te worden of een omgevingsvergunning nodig is.

Bijlage 1: Schadelijke handelingen

Vogelrichtlijn:
Artikel 11.37 Bal

1. Het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
2. Het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels.
3. Het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels.
4. Het opzettelijk storen van vogels.
5. Het verbod op het opzettelijk storen van vogels, geldt niet, als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.
6. Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Habitatrichtlijn:
Artikel 11.46 Bal

1. Het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren als bedoeld in de Habitatrichtlijn bijlage IV, onder a, Bern bijlage II, Bonn bijlage I.
2. Het opzettelijk verstoren van dieren.
3. Het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren.
6. Het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b Habitatrichtlijn of bijlage I verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.
7. Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Andere soorten:
Artikel 11.54 Bal

1. Het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A.
2. Het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren.
3. Het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.
4. Het verbod geldt niet voor bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.
5. Het verbod geldt niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

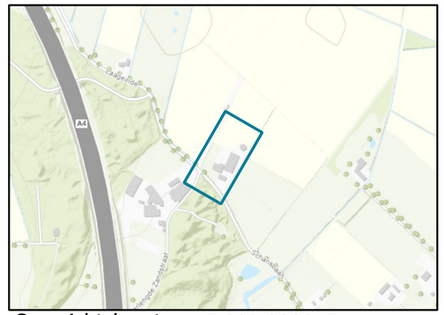
Bijlage 2: Overzicht verblijfplaatsen

Legenda

Onderzoekslocatie

Waarnemingen

- Spreeuw (nest)
- Pimpelmees (nest)
- Huismus (nest)
- Boomkruiper (nest)
- Gewone dwergvleermuis (verblijfplaats)

Overzichtskaart: 1:15.000,000015

0 5 10 15 20 25 m

Omschrijving:
Overzicht bevindingen

Project:
Schansbaan 75 te Sprang-Capelle

Projectnummer:
20230715

Bijlage: 2
Schaal: 1:500
Formaat: A3

Datum: 7-11-2024
Tekenaar: TFRE

geofoxx
milieu expertise

\\gl-fs-01.geofoxlexmond.local\data$\GL_Proj\2023\0xxx\07xx\071x\0715 Schansbaan\Ecologie\TEK\20230715_v2024.qgz

BODEM

WATER & KLIMAAT

ECOLOGIE & BIODIVERSITEIT

INFRA

GEZONDHEID

GIS & DATA

geofoxx.nl